

OECD-FAO Agricultural Outlook 2008–2017

Summary in Slovak

Výhľad OECD-FAO v poľnohospodárstve na obdobie 2008 – 2017

Zhrnutie v slovenčine

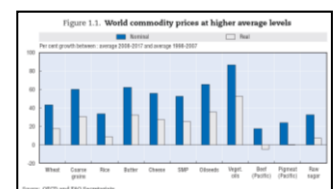
Toto štrnásťe vydanie ročníka *Výhľad v poľnohospodárstve* – a štvrté vydanie pripravované v spolupráci s FAO – ponúka prognózu perspektívy poľnohospodárskeho trhu do roku 2017 založenú na plánoch výroby, spotreby, obchodu, zásob a cien najmä poľnohospodárskych komodít z oblasti mierneho pásma. Tieto plány sú založené na osobitných prognózach týkajúcich sa svetových makroekonomických podmienok, rastu populácie, národných poľnohospodárskych plánov a vládnych politík, technológií výroby a poveternostných podmienok. Ukazuje, akým spôsobom sú tieto trhy ovplyvňované ekonomickým vývojom a vládnyimi politikami a zdôrazňuje niektoré riziká a nestálosti, ktoré môžu mať vplyv na trhové výsledky.

Správa zahrňuje 39 krajín a 19 regiónov, vrátane všetkých krajín OECD plus niekoľko kľúčových poľnohospodárskych producentov, ktorí nie sú členmi OECD, ako sú Čína, India, Ruská federácia, Brazília a Argentína.

VEDELI STE? Výroba ETANOLU NA ÚČELY PALIVA sa počas rokov 2000 až 2007

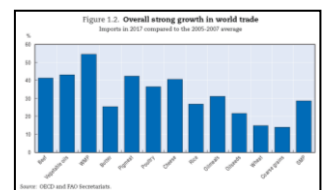
- Svetové referenčné ceny takmer všetkých poľnohospodárskych komodít, ktoré sú zahrnuté v tejto správe, sa pohybujú na úrovniach predchádzajúcich rekordov alebo ich prevyšujú, aspoň v ich nominálnych hodnotách. Uvedený stav sa neudrží a ceny budú postupne klesať kvôli prechodnému charakteru niektorých faktorov, ktoré spôsobujú zvyšovanie cien v súčasnosti. Existuje však výrazný dôvod domnievať sa, že v súčasnosti existujú aj faktory trvalého charakteru podporujúce ceny, ktoré budú pôsobiť na ich udržanie na vyšších priemerných úrovniach ako v minulosti a na obmedzenie ich dlhotrvajúceho poklesu v reálnych hodnotách. Vhodná politika poľnohospodárskeho rozvoja a riešenia potrieb hladujúcich a chudobných musí zohľadniť obidve z uvedených charakteristík, bez ohľadu na to, či bude trvalá alebo prechodná.
- Dramatický rast cien od roku 2005/06 je čiastočne výsledkom nepriaznivých poveternostných podmienok v hlavných svetových regiónoch, v ktorých sa pestuje obilie, s preneseným účinkom na plodiny a dobytok, ktoré zápasia o tú istú pôdu. V kontexte nízkych svetových zásob mohli tieto samotné vývojové trendy spustiť silné cenové reakcie. Uvedené podmienky nie sú nové; vyskytli sa v minulosti a ceny znova klesli po tom, ako sa časom opäť uplatnili normálne podmienky a reakcie ponuky. Vo Výhľade sa nenachádza žiaden dôvod veriť tomu, že sa to v nasledujúcich pár rokoch znova nezopakuje.
- Ako náhle však ceny klesnú zo svojich terajších maxím, zostanú strednodoba na vyšších priemerných úrovniach ako boli úrovne vykazované v poslednej dekáde. Avšak podstatné sily, ktorými sa riadi ponuka poľnohospodárskych produktov (z veľkej časti je to zvyšovanie produktivity), budú napokon vyvažovať snahy o určenie výraznejšieho dopytu po potravinách a krmive, ako aj priemyselného dopytu, obzvlášť po výrobe biopalív. Následne ceny znova začnú klesať v reálnych hodnotách, avšak pravdepodobne nie až tak veľmi ako v minulosti.
- Na strane ponuky Výhľad očakáva, že nepretržitý rast výnosov z úrody bude mať pri určovaní ponuky týkajúcej sa úrody väčší význam ako nové oblasti pestovania. Pomaly rastúce výnosy z mliekarenstva a chovu dobytka podporujú aj nárast produkcie mlieka a mäsa. Kľúčovou prognózou Výhľadu je posilnenie amerického dolára oproti väčšine mien. V krajinách, ktoré boli ovplyvnené touto zmenou, to opakovane posilní stimuly domácej ceny za účelom zvýšenia výroby. Uvedené faktory sa spájajú za účelom udržania rastu svetovej poľnohospodárskej výroby napriek tomu, že účinok vysokých cien nafty zvyšujúcich náklady výroby, ktorý obmedzuje ponuku, ruší niektorý z týchto stimulov.

Obrázok 1.1. Svetové ceny komodít vo vyšších priemerných hladinách

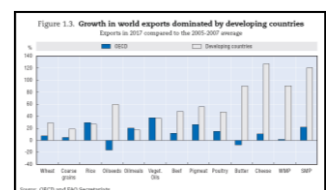

- Na strane dopytu, je dopyt po potravinách a krmive určený zmenou stravovacích návykov, urbanizáciou, ekonomickým rastom a rastúcou populáciou. Celkovo, a absolútne, sú potraviny a krmivo najväčšími zdrojmi rastu dopytu v poľnohospodárstve. Na jeho vrchole je však v súčasnosti rýchlo rastúci dopyt po surovinách za účelom stimulovania narastajúceho sektoru bioenergetiky. Kým dopyt po biopalivách je nižší ako nárast spotreby potravín a krmív, je najväčším zdrojom nového dopytu v posledných desaťročiach a je silným faktorom podporujúcim vzostupný posun cien poľnohospodárskych komodít.
- Ako výsledok uvedenej dynamiky ponuky a dopytu, Výhľad poukazuje na to, že ceny komodít – v nominálnych hodnotách – budú strednodobo vykazovať priemer, ktorý bude v podstate nad úrovňami posledných desiatich rokov. Keď sa porovná priemer za roky 2008 až 2017 s priemerom za roky 1998 až 2007, tak ceny hovädzieho a bravčového mäsa môžu byť o 20% vyššie, ceny nerafinovaného a bieleho cukru okolo 30%, ceny pšenice, kukurice a sušeného odstredeného mlieka 40 až 60%, ceny masla a olejnatých semien vyššie ako 60% a ceny rastlinných olejov vyše 80%. Ceny však vo svojich reálnych hodnotách znovu klesnú z tejto vyššej úrovne, aj keď pomalším tempom.
- Navyše, ceny môžu byť zároveň viac nestále ako v minulosti: neočakáva sa, že hladiny zásob budú doplnené nad úrovne uvedené vo Výhľade; dopyt sa stáva menej citlivým na zmeny cien na úrovni fariem, keďže klesá podiel samotnej komodity na výslednej cene potravín. S rastom priemyselného dopytu sa poveternostné podmienky a ponuka poľnohospodárskych produktov môžu stať variabilnejšími kvôli zmenám klímy; a špekulatívnym nekomerčným investičným fondom vstupujúcim alebo opúšťajúcim burzy s komoditnými opciami podľa toho aké možnosti zisku sa vyskytnú.
- V rámci tohto celkového kontextu sa epicentrum svetového poľnohospodárstva ďalej pohne smerom od OECD k rozvojovým krajinám. Spotreba aj výroba všetkých produktov s výnimkou pšenice rastie rýchlejšie v rozvojových krajinách. Očakáva sa, že do roku 2017 budú uvedené krajiny vedúcimi krajinami vo výrobe a spotrebe väčšiny komodít, s výnimkou nespracovaného zrna, syra a sušeného odstredeného mlieka.
- Zodpovedajúce posuny sa vyskytujú aj vo vzoroch svetového obchodu. Dovozy rastie najviac v rozvojových krajinách a zvyšujúci sa podiel na tomto raste je zachytený vyšším vývozom z iných vystupujúcich a rozvojových krajín. Nárast vývozu v rozvojových krajinách je vyšší, a občas nanajvyš taký vysoký takmer pri všetkých produktoch. Zatiaľ čo podiel krajín OECD na svetovom vývoze klesá, uvedené krajiny však pokračujú vo vedúcom vývoznom obchode s pšenicom, nespracovanými obilninami, bravčovým mäsom a všetkými mliečnymi produktmi.

Obrázok 1.2. Celkový silný rast vo svetovom obchode

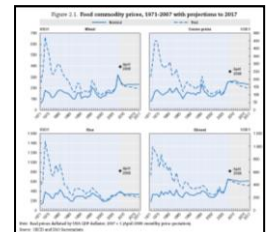
Obrázok 1.3. Rast svetového vývozu ovládaný rozvojovými krajinami

- Vysoké ceny sú pre niekoho dobré a pre iných nie. Sú prospešné pre mnohých komerčných producentov v vyspelých aj rozvojových krajinách. Veľa farmárov v rozvojových krajinách však nie je prepojených na trhy a z aktuálnych vyšších cien získajú buď málo úžitku alebo žiaden. Chudobní, a osobitne chudobní žijúci v mestách pochádzajúci z rozvojových krajín dovážajúcich čisté potraviny, však budú trpieť viac. V mnohých krajinách s nízkymi príjmami budú výdavky na potraviny v priemere presahujúcim 50% príjmov a vyššie ceny uvedené v tejto Perspektíve, tlačíť viac ľudí k tomu, aby trpeli podvýživou.
- Pre najmenej rozvinuté krajiny, osobitne pre skupinu krajín s nedostatkom jedla, uvedené predpovede ukazujú výrazne zvýšenú zraniteľnosť a nestálosť dodávok potravín v období vysokých cien komodít a vysokých cenových výkyvov. Uvedené zdôrazňuje význam zlepšovania kapacity domácej ponuky týchto krajín investovaním do vzdelávania, výcviku a rozšírených služieb, výskumu a vývoja a fyzickej infraštruktúry. Nakoľko ide o dlhodobejšie opatrenia, z krátkodobého hľadiska je dôležité, aby obchod s komoditami fungoval efektívne aby umožnil alokáciu dostupných dodávok komodít.
- Tento Výhľad predpokladá nezmenené poľnohospodárske a obchodné politiky. Aktuálny vývoj poľnohospodárskych cien a cien potravín však významne závisí na budúcom vývoji politík. Na zníženie negatívneho dopadu vysokých cien na veľmi chudobných je potrebná zvýšená humanitárna pomoc, ktorú možno uskutočniť bez veľkého dopadu na trhy.
- Takéto účinky však môžu nastať ako následok reštrikčných politík, ako sú vývozné dane a embargá. Tieto politiky môžu krátkodobo poskytovať úľavu pre domácich spotrebiteľov, avšak môžu zaťažovať domácich výrobcov a deformovať ich reakciu na dopyt, ako aj prispievať k nestálosti svetového trhu s komoditami. Podobne opatrenia na ochranu domácich výrobcov poľnohospodárskych komodít kladú na domácich producentov prostredníctvom opatrení pohraničného charakteru bremeno; zároveň by mohli obmedziť rast príležitostí pre zahraničných producentov, obmedzujúc veľmi rast svetovej ponuky v poľnohospodárstve, ktorý je veľmi potrebný.
- Podpora politiky, ako aj vývoj cien ropy, bude mať výrazný vplyv na vývoj budúceho dopytu od biopalív po poľnohospodárske krmivá. Zmeny uvedených faktorov alebo nový technologický vývoj by tiež mohli mať silný dopad na plánované svetové ceny poľnohospodárskych komodít a na ich dostupnosť na spotrebu ako potraviny a krmivá.

Obrázok 2.1. Ceny potravinárskych komodít 1971 – 2007 s plánmi do roku 2017, v USD za tony

Poznámka: Skutočné ceny po odchýlke deflátoru HDP USA 2007 = 1.

- Nakoniec, z dlhodobého hľadiska, ponuka v poľnohospodárstve čelí zvýšeným neistotám a obmedzeniam čo do množstva novej pôdy, ktorú je možné obrábať. Verejné aj súkromné investície do inovácií a zvýšenia poľnohospodárskej produkcie, najmä v rozvojových krajinách, by mohli významne zlepšiť vyhliadky ponuky s príspevom k rozšíreniu výrobnéj základne a znížiť možnosť výskytu prudkého nárastu cien komodít.

Celú publikáciu možno získať na www.agri-outlook.org

Toto zhrnutie obsahuje **StatLinks**, službu, ktorou sa odosielaajú súbory Excel™ z tlačenej stránky!

© OECD/FAO 2008

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

